

Eksamen 1210 utsatt H24

Oppgave 1 (Teller 20%)

- a) Forklar hva som menes med kollektive goder og gi noen eksempler på slike goder
- b) Forklar hva etterspørselskurven i et marked er

Oppgave 1

- a) Læreboka definisjon på kollektivt goder er at de er ikke-rivaliserende og ikke-ekskluderbare. Man bør forklare hva de to begrepene betyr. Klassiske eksempler på kollektive goder er gatebelysning, nasjonalt forsvar og ren luft.
- b) Hvor mye som etterspørres av et gode avhenger av prisen på varen – men også av en rekke andre faktorer, som priser på andre goder, inntekter hos kjøperne, forventninger om priser i framtida, vaner, moter etc. Markedets etterspørselskurve forteller hvor mange enheter av varen (x) som ønskes kjøpt til ulike priser på varen (p), når vi holder alle de andre faktorene som påvirker etterspørselen konstant. Hvis en eller flere av disse faktorene endrer seg får vi skift i etterspørselskurven. Jo lavere prisen på varen er, desto mer ønsker den enkelte etterspørre å kjøpe. Markedets etterspørsel er summen av etterspørselen fra alle kjøperne – summert horisontalt – og blir en synkende funksjon av prisen. Det kan gjerne nevnes at høyden på kurven for en bestemt x' viser marginal betalingsvillighet for x' .

Oppgave 2 (Teller 50%)

Vi ser på et marked med såkalt fullkommen konkurranse («competitive market»).

- a) To forutsetninger for denne markedsformen er (i) Mange små selgere og kjøpere, slik at alle er pristakere og (ii) homogene goder. Forklar kort hvilken rolle hver av forutsetningene spiller.
- b) Forklar hvordan pris og omsatt mengde bestemmes i markedet.
- c) Hva skjer i markedet dersom nye produsenter etablerer seg?
- d) Hva skjer i markedet dersom bedriftene pålegges sikkerhetskrav som øker kostnadene med 40 kroner per produsert enhet for alle produsentene. Forklar hvordan effektene avhenger av hvor prisfølsom etterspørselen er.

- e) Markedet i landet vi ser på var i utgangspunktet stengt for handel med utlandet. Prisen på det nasjonale markedet er høyere enn prisen på verdensmarkedet. Forklar hva som skjer dersom det nasjonale markedet åpnes for handel. Forklar også hva som skjer med konsumentoverskudd, produsentoverskudd og samfunnsøkonomisk overskudd.

Partiell markedsteori er kjernepensum i emnet, og alle deloppgavene tar for seg problemstillinger som er dekket i forelesninger, undervisningsmaterieell og oppgaver.

- a) **Homogene goder betyr at det er bare pris som betyr noe. Pristakeradferd betyr at den enkelte kjøper(selger) betrakter prisen som gitt utenfra, det vil si at den enkelte aktør ikke regner med at hvor mye vedkommende kjøper (selger) påvirker prisen**
- b) **Etterspørselskurven er allerede forklart i 1b, men tilbudskurven bør forklares kort. Likevekt i markedet betyr at etterspurt mengde er lik tilbudt. Likevektsprisen er den pris som gir likhet mellom tilbudt og etterspurt mengde.**
- c) **Tilbudet i markedet til en bestemt pris p' er summen av tilbudt mengde fra de ulike produsentene til denne prisen. Når det blir flere tilbydere skifter derfor T-kurven utover. Vi får en ny likevekt med lavere pris og høyere omsatt mengde. Produsentene som var i markedet fra før taper, kjøperne tjener.**
- d) **Tilbudskurven skifter opp med 40 kr for enhver mengde. Vi får en ny likevekt med høyere pris og lavere omsatt mengde. Prisøkningen innebærer at kjøperne betaler en del av kostnadsøkningen. Hvor mye avhenger av prisfølsomheten i etterspørselen. Vis at en brattere E-kurve gir større prisøkning og mindre reduksjon i omsatt mengde.**
- e) **Ingen vil nå kjøpe til en høyere pris enn verdensmarkedsprisen, q . Dermed får ingen solgt til en høyere pris. Dette innebærer at innenlandske kjøperne nå kjøper mer enn i autarki, og de innenlandske produsentene selger mindre. Differansen mellom innenlandsk konsum og produksjon dekkes av import. Konsumentoverskuddet øker, produsentoverskuddet reduseres. Samfunnsøkonomisk overskudd øker. Det er ekstra poeng hvis man også forklarer hvorfor samfunnsøkonomisk overskudd øker.**

Oppgave 3 (Teller 30%)

Avgifter på CO₂-utslipp eller omsettelige utslippskvoter kalles ofte for «karbonprising». Forklar verbalt hvorfor karbonprising leder til at utslippene reduseres på billigste måte.

Avgifter og omsettelige kvoter leder til at produsentene står overfor en pris på utslipp. Ved en avgift q per tonn utslipp må produsentene betale q for hvert tonn de slipper ut. De vil da kutte alle utslipp som det koster mindre enn q per tonn å kutte. Tilsvarende hvis de må kjøpe kvoter til en kvotepris q per tonn. Merk at det kuttes på billigste måte selv om myndighetene velger å dele ut omsettelige kvoter: Produsentene kan velge å bruke kvotene til å slippe ut gratis – men de kan også selge dem på kvotemarkedet. For hvert tonn er alternativkostnaden ved å bruke kvoten selv lik kvoteprisen man da går glipp av. Det vil si at selv om de har fått kvoter gratis står de overfor en pris på utslipp lik kvoteprisen. (Men om myndighetene deler ut kvoter vil produsentene samlet sett ikke betale for utslipp som er innafor kvoten.)